



CATALANISME I AGRARISME. JAUME MASPONS I CAMARASA (1872-1934): ESCRITS POLÍTICS

Jordi Planas i Maresma

Eumo Editorial, Vic 1994, 244 pàgs.

Aquest llibre de Jordi Planas, essent un treball biogràfic i a la vegada una monografia local o comarcal, té un interès més ampli. Davant la crisi agrària de final del segle XIX els grans propietaris van adoptar unes actituds socials i polítiques molt concretes, que no han estat prou estudiades, o bé ho han estat per les seves manifestacions externes (polítiques gairebé sempre) a la ciutat de Barcelona, quan en bona mesura tenen el seu origen al món rural català. En gent com Jaume Maspons que, vist des de fora, se'n apareix no sols notable com a individu, sinó també perquè exemplifica l'actitud de part d'una classe social determinada, en un moment històric igualment determinat. Aquesta és la virtut i aquí radica l'interès del llibre, més enllà del que suposa com a aportació a la història de la comarca del Vallès.

El llibre té dues parts: un estudi preliminar on es fa un repàs biogràfic de Jaume Maspons, que s'inicia amb els antecedents de la família i de la hisenda de can Maspons de la Vall, i que comprèn el context polític, social i familiar en què va desenvolupar la seva activitat. Es destaca de Maspons el seu interès per àmbits com la història o el periodisme, aparentment dispersos, però vinculats de fet al seu paper com a impulsor de l'associacionisme agrari, a través de la Cambra Agrícola del Vallès, la Federació Agrícola Catalano-Balear i l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre. Seria precisament aquesta consciència agrarista de Maspons la que, en resposta als canvis produïts arran de la crisi agrària i política de final del segle XIX, el portarien a vincular-se al moviment catalanista, encara en procés de formació, i a entrar a la Lliga Regionalista. L'autor ens explica, a través de la personalitat de Jaume Maspons, la vida

associativa de Granollers i del Vallès a començament del segle XX i els orígens del catalanisme en aquesta comarca.

La segona part és una selecció d'articles i conferències de Jaume Maspons, on queden exposats els grans trets del seu pensament catalanista i agrarista, i ve complementat per un apèndix amb una relació dels articles de Maspons en diferents publicacions, nombrosos i dispersos però des d'ara fàcilment localitzables.

En llegir aquest estudi sobre Jaume Maspons, he pogut comparar la seva actitud amb les que van adoptar els propietaris de Sant Sadurní d'Anoia — perquè és el cas que conec, i alguns surten esmentats en el llibre que comentem— davant unes circumstàncies similars, quan van encapçalar la recuperació agrícola després de la crisi de la fil·loxera. L'evolució de Maspons cap al catalanisme no va ser la dels propietaris sadurninencs en bloc. Alguns d'aquests estaven integrats dins el sistema de la Restauració, com Marc Mir (1851-1903), diputat provincial pel Partit Conservador durant més de deu anys i que — com explica Jordi Planas en el llibre— el 1898 va acollir en un dels seus cellers el primer Congrés Vitícola. En canvi, l'altre gran propietari sadurninenc i col·laborador de Mir en la lluita contra la fil·loxera, Manuel Raventós (1861-1930), de can Codorniu, alhora que va convertir la hisenda familiar en la clau de volta de l'economia de Sant Sadurní a través del xampany, desencantat de la política de la Restauració, va ser un dels signants del manifest de suport al general Polavieja, entrà a la Lliga Regionalista i fou diputat a Corts per la Solidaritat Catalana. Una trajectòria aquesta força propera a la de Maspons, que respon bàsicament als mateixos factors i que encaixa perfectament en l'argumentació de Jordi Planas. Diguem de pas que el mateix Maspons va glossar les figures de Raventós i de Mir en la seva sèrie d'«Agricultors catalans» del *Calendari del Pagès*.

Diu Llorenç Ferrer —des del Bages— en el pròleg que fer història de Catalunya des de les comarques vol dir «concretar a nivell territorial les preguntes que es formulen a nivell general i descobrir sovint vies de reflexió inèdites i matisos desconeguts». Des del Penedès ho subscriu totalment a partir d'aquest llibre, la lectura del qual, feta com aquell qui diu amb el cap posat als mateixos anys en una altra comarca, m'ha resultat enormement familiar tot i parlar d'un àmbit territorial diferent i molt concret. Però és precisament per això, perquè parteix de necessitats molt immediates per arribar a reflexions de caràcter més universal i que no d'altra manera va formar-se en gent com Maspons i els seus contemporanis el pensament agrarista i catalanista. O no?

Antoni Romeu i Alemany